

Protegir el cervell de la radioteràpia en pacients amb càncer de pulmó preserva la seva memòria

- **Un estudi liderat per l'Hospital del Mar apunta, per primera vegada, que protegir la zona de l'hipocamp, al centre del cervell, de la radiació que s'utilitza per evitar la metàstasi en casos de càncer de pulmó de cèl·lula petita, preserva la memòria dels pacients sense efectes negatius per a la seva salut**
- **La confirmació d'aquesta tesi farà canviar la pràctica clínica i la forma com s'administra el tractament preventiu de la metàstasi cerebral en aquests casos**
- **A l'estudi hi han participat 13 hospitals de l'Estat pertanyents al Grupo Oncológico Español de Cáncer de Pulmón de la Sociedad Española de Oncología Radioterápica (GOECP-SEOR)**

Barcelona, 27 d'agost de 2019. – Els pacients amb **càncer de pulmó de cèl·lules petites** s'han de sotmetre a radioteràpia cranial com a mesura de prevenció contra la metàstasi cerebral, que es dona a la meitat dels pacients durant el curs de la seva malaltia. Però aquesta mesura profilàctica té efectes negatius en la memòria dels malalts. En gairebé el 70% es veu afectada, i és el principal motiu de rebuig del tractament. Ara, però, un estudi liderat per l'Hospital del Mar demostra, per primera vegada, que protegir una zona concreta del cervell, l'**hipocamp**, pot evitar aquesta conseqüència del tractament.

El treball, que ha encapçalat la Dra. Nuria Rodríguez de Dios, metgessa adjunta del Servei d'Oncologia Radioteràpica, l'ha promogut el [Grupo de Investigación Clínica en Oncología Radioterápica](#) (GICOR), en col·laboració amb el [Grupo Oncológico Español Cáncer de Pulmón de la Sociedad Española de Oncología Radioterápica](#) (GOECP-SEOR). En ell s'han analitzat dades de gairebé 150 pacients amb càncer de pulmó de cèl·lules petites sense metàstasi cerebral. Es tracta d'un estudi de fase III, que ha analitzat si l'opció de protegir l'hipocamp és segura en comparació amb el tractament tradicional. Hi han col·laborat 12 centres de l'Estat, a banda de l'Hospital del Mar. Es tracta de l'Hospital Clínico Universitario de Santiago de Compostela, el Complejo Asistencial de Salamanca, l'Hospital Universitario Quirónsalud de Madrid, l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau de Barcelona, l'Hospital Universitario Virgen del Rocío de Sevilla, l'Hospital Universitario Fundación Jiménez Díaz de Madrid, l'Hospital Universitari Sant Joan de Reus, el Complejo Hospitalario de Navarra, l'Hospital Universitario Rey Juan Carlos de Móstoles, l'Hospital Ruber Internacional de Madrid, l'Hospital Universitario Araba de Vitòria i l'Hospital Universitario Ramón y Cajal de Madrid.

Protegir la memòria protegint l'hipocamp

L'hipocamp és una petita zona situada a la regió central del cervell vinculada, entre altres coses, a la **memòria** i a l'**aprenentatge**. Estudis anteriors amb pacients amb metàstasi al cervell de diferents tumors primaris, ja havien indicat el benefici de protegir aquesta àrea, les funcions de la qual també es poden veure afectades per altres aspectes relacionats amb el tractament de la malaltia, com ara la quimioteràpia, o per altres condicionants del malalt, com ara factors vasculars o diabetis. Però, fins ara, no s'havia comprovat en pacients amb càncer de pulmó de cèl·lules petites, tractats de forma preventiva per evitar l'expansió del tumor al cervell.

L'estudi no només ha avaluat els efectes del nou abordatge del tractament sobre la memòria. També ha analitzat el seu impacte sobre la qualitat de vida dels pacients, els efectes secundaris, la incidència de metàstasi cerebral, la supervivència i els canvis en el volum de l'hipocamp. Tot plegat ha estat possible gràcies a la col·laboració dels serveis de Radiologia dels centres implicats. En el cas de l'Hospital del Mar, de la Unitat de Neuroradiologia del Servei de Radiologia. També hi ha participat la Unitat de Neurologia de la Conducta i Demències del Servei de Neurologia de l'Hospital.

S'ha realitzat un seguiment als pacients durant dos anys, en els quals se'ls ha sotmès a diverses proves, com ara, ressonàncies magnètiques per veure l'evolució de la dimensió de l'hipocamp i

tests de memòria. Els resultats indiquen, segons la Dra. Rodríguez de Dios, que **"en el grup al qual protegim l'hipocamp, no només es conserva la memòria al cap de 3 mesos, sinó que es manté fins i tot dos anys després de rebre la radiació"**. A més, les imatges del cervell, analitzades per la [Fundació Pasqual Maragall](#), demostren que en els casos en els quals s'irradia tot el crani, l'hipocamp s'atrofia. Pel que fa a la resta d'aspectes analitzats, ha quedat demostrat que no hi ha diferències en supervivència amb els malalts que van rebre radioteràpia a tot el cervell. A la vegada, es confirma que la incidència de metàstasi a l'hipocamp és molt baixa.

Canvi a la pràctica clínica

La Dra. Rodríguez de Dios assegura que **"estudis fase III com aquest impliquen un canvi a la pràctica clínica. Els treballs que demostrin els beneficis de la protecció de l'hipocamp obligaran a canviar el tractament tradicional a aquests pacients"**. Això sí, la protecció d'aquesta àrea del cervell només és possible amb equips avançats, que permeten modular l'abast i la dosi de la radiació que s'emet a cada zona. **"Fer aquest tipus de tractament implica més temps per als metges delimitant volums, més temps per al radiofísic per a planificar el tractament, i un requeriment més important per als tècnics a les unitats de tractament i per als equips"**, explica la impulsora de l'estudi. Aquest treball ha estat reconegut com la millor presentació oral en el XX Congrés de la Sociedad Española de Oncología Radioterápica (SEOR), celebrat a principis del mes de juny a Santiago de Compostel·la i ha estat seleccionat com a comunicació oral en el congrés de l'[American Society of Radiation Oncology's \(ASTRO\)](#), que se celebrarà a Chicago el pròxim mes de setembre.

Article de referència

Rodríguez de Dios N, Couñago F, López JL, Calvo P, Murcia M, Rico M, Vallejo C, Luna J, Trueba I, Cigaral C, Farre N, Manero RM, Durán X, Samper P. [Treatment design and rationale for a randomized trial of prophylactic cranial irradiation with or without hippocampal avoidance for SCLC: PREMER-trial on behalf of GOECP/SEOR-GICOR](#). Clin Lung Cancer 2018; 19: e693-e697.

Més informació

Departament de Comunicació de l'Hospital del Mar. Tel. 932483537.
dcollantes@hospitaldelmar.cat / comunicacio@hospitaldelmar.cat